Rozkład Szczegółowy Materiału Naukowego

dla publicznych szkół powszechnych I stopnia

klasa IV — kurs B

Opracowany z uwzględnieniem wszystkich przedmiotów wg programu M. W. R. i O. P.

NAKŁADEM DRUKARNI PAŃSTWOWEJ P. A. T. W POZNANIU, UL. SKŁADOWA 3

L. skł. 100-SP.

Rozkład Szczegółowy Materiału Naukowego

dla publicznych szkół powszechnych I stopnia

klasa IV — kurs B

Opracowany z uwzględnieniem wszystkich przedmiotów wg programu M.W.R.i O.P.

NAKŁADEM DRUKARNI PAŃSTWOWEJ P.A.T. W POZNANIU, UL. SKŁADOWA 3
L. skł. 100-SP.

Tyg.	Język polski	Historia	Nauka o przyrodzie	Arytmetyka	Geometria
1	Czytanki: Pożegnanie (6). Ortografia: ó — u. Gramatyka: zdanie oznajmujące.	Koronacja Chrobrego. Kazimierz Wielki — królem chłopów. 1025 — data do zapamiętania.	Krótkie powtórzenie wiadomości o budowie kwiatu i powstawaniu owocu. Obserwacja na dowolnym przykładzie.	Nawiązanie do materiału z roku ubiegłego.	Nawiązanie do wiadomości z ubiegłego roku. Obliczanie obwodów kwadratu i prostokąta.
2	Czytanki: Konkurs na ogródki (23). Wiersz: Żurawie (22). Ortografia: ó — u. Gramatyka: zdanie pytające.	Połączenie Litwy z Polską. Obrazek z obrad sejmiku i sejmu. Sejmik szlachecki: „Nic o nas bez nas".	Mech płonnik. Sposób rozrastania się mchu; rozmnażanie za pomocą zarodników. Powstawanie torfu.	Powtórzenie 4 działań w zakresie do 1000.	
3	Czytanki: Historia z radiem (12). Ortografia: ó — u. Gramatyka: zdanie rozkazujące.	Wieś polska w XVI w., pańszczyzna. Obraz elekcji na Woli (St. Batory). 1572 — data do zapamiętania.	Zaznajomienie z grzybem. Sposób rozmnażania przez zarodniki; sposób odżywiania się. Obserwacja na dowolnym przykładzie.	Rozszerzenie numeracji słownej i piśmiennej na dowolne liczby całkowite.	
4	Czytanki: W Lipcach (61). Ortografia: ó — u. Gramatyka: zdanie wykrzyknikowe.	Chodkiewicz — zwycięstwo pod Kircholmem, Kłuszyn, sztandary polskie na Kremlu.	Grzyby jako pożywienie. Higiena spożywania grzybów.	Rozszerzenie numeracji. Pisanie liczebników słowami.	

Rysunek	Zajęcia praktyczne	Śpiew	Ćwiczenia cielesne	Uwagi
Rys. z natury: owoce.	Chłopcy: Roboty z drzewa: łopata do pieczenia chleba. Zapoznanie z przerzynaniem deski wzdłuż i w poprzek słojów. Dziewczęta: Szycie. Ręcznik (z półpłótna). Zastosowanie ściegu obrębkowego; szew podwójny płaski.	Przypomnienie i utrwalenie cenniejszych pieśni z roku ubiegłego.	**Osnowa 1.** I. Zbiórka w dwuszeregu, marsz ze zmianą kierunku, proste korowody (tylko dla dziewcząt). II. Ćwicz. kształtujące: 1. unoszenie ramion w bok i wzwyż. 2. rzuty ramion w bok i wzwyż w skurczu. 3. z ramionami na biodrach dwa podskoki w miejscu, trzeci w rozkroku. III. Zabawa: „Rybacy na jezioro". IV. Dalszy ciąg ćwiczeń kształtujących: 1. w siadzie rozkrocznym chwyt za palce nóg, 2. w klęku rozkrocznym z ramionami przed pierś wzniesionymi skręty tułowia z wyrzutem jednego ramienia w bok i spojrzeniem w kierunku ruchu. 3. w klęku rozkrocznym z ramionami w bok skręty tułowia w bok. V. Gry: „Pacanka", „Szczur". VI. Cwiczenia koordyn.: przejście po równoważni na wysokości połowy uda z ramionami w bok wzniesionymi. VII. Marsz ze śpiewem.	*Zajęcia praktyczne:* W szkołach posiadających odpowiednie warunki prowadzi się także zajęcia ogrodnicze, przy czym rozkład pracy może być następujący: w jednym (wg. programu) roku pielęgnowanie drzew owocowych; w drugim — uprawa warzyw; w trzecim — opieka nad krzewami owocowymi, uprawa truskawek lub poziomek ogrodowych.
Projekt upiększenia izby lekcyjnej.				
Rys. z natury: grzyby jadalne.				
Rys. z pokazu: muchomor.				

Tyg.	Język polski	Historia	Nauka o przyrodzie	Arytmetyka	Geometria
5	Czytanki: W Gdańsku (105). Ortografia: ó — u. Gramatyka: podmiot rozwinięty.	Obóz chocimski: Chodkiewicz, Konaszewicz Sahajdaczny. Obraz wojska i floty za Władysława IV.	Rdza zbożowa jako przykład grzyba pasożytniczego. Konieczność tępienia rdzy zbożowej.	Pełny układ metrycznych jednostek miary długości: km, m, cm, mm. Stosowanie w praktyce.	Obliczanie pola prostokąta. Metryczny układ jednostek kwadratowych.
6	Czytanki: Piotruś będzie żył (134). Ortografia: rz — ż. Gramatyka: orzeczenie rozwinięte.	Bitwa pod Beresteczkiem. Ugoda z kozakami w Hadziaczu.	Grzyb domowy. Sposoby zabezpieczenia budynków przed grzybem; wybór miejsca na budowę; wybór budulca; zabezpieczenie przed wilgocią.	Układ metrycznych jednostek miary długości.	
7	Czytanki: Serdeczna nuta wsi polskiej (140). Ortografia: rz — ż. Gramatyka: podmiot zasadniczy.	Najazd Szwedów; obrona Częstochowy.	Ogrzewanie mieszkań; materiały opałowe. Racjonalne palenie w piecu i kuchni.	Metryczne jednostki wagi i pojemności (tonna — t; kwintal — q; kg, dkg, g).	
8	Lektura: Pogrzeb Michała Wołodyjowskiego (165). Ortografia: rz — ż. Gramatyka: podmiot zasadniczy.	Śluby Jana Kazimierza. Lwów w XVII w.	Przewietrzanie mieszkań; powietrze czyste i zanieczyszczone; dwutlenek węgla, czad. Pogadanka higieniczna o przewietrzaniu.	Metryczne jednostki wagi i pojemności. Zastosowanie praktyczne.	

Rysunek	Zajęcia praktyczne	Śpiew	Ćwiczenia cielesne	Uwagi
Rys. perspektyw z pamięci: droga w lesie. Rys. z natury: łopata do pieczenia chleba. Rys. z pamięci: piec. Wykonanie tabliczek orientacyjnych dla szkoły.	Chłopcy: Łopata do pieczenia chleba. Umiejętność używania struga i ośnika. Dziewczęta: Ręcznik. Worek do ugniatania sera.	„Pieśń weselna" pieśń ludowa kurpiowska. Rozpoznanie słuchowe taktu $^2/_4$, taktowanie. Przypomnienie trójdźwięku majorowego na I stopniu gamy. Wprowadzenie pisma nutowego na pięciolinii — ćwierćnuta, ósemka.	**Osnowa 2.** I. Zbiórka w dwuszeregu, marsz ze śpiewem. Korowody (tylko dla dziewcząt). II. Ćwiczenia kształtujące: 1. marsz z wymachem ramion przodem wzwyż. 2. rozluźnienie kolumny czwórkowej w marszu, 3. wymachy ramion ku tyłowi ze wspięciem, 4. wspięcie z ramionami w bok, przysiad z ramionami w przód (dla dziewcząt: wspięcie z ramionami w bok, półprzysiad z ramionami w przód). III. Zabawa: „Polowanie". IV. Ćwiczenia kształtujące: 1. w siadzie skrzyżnym z chwytem pod kolana skłony tułowia w dół, 2. w siadzie rozkrocznym z ramionami w bok — skrętoskłony (tylko dla chłopców). V. Gra: „Wyścig z piłką". VI. Ćwiczenia stosowane: 1. skok przez współćwiczącego (tylko dla chłopców), 2. zabawy ze skakanką (dla dziewcząt). VII. Ćwiczenia koordynacyjne: 1. przekładanie nogi przez splecione ręce, 2. skręty szyi w zależności od gwizdka. VIII. Marsz zwykły.	*Nauka o przyrodzie:* Program przewiduje następujące hodowle: w okresie jesiennym hodowla pleśni w związku z tematem grzyby; w okresie wiosennym — kiełkowanie na wodzie i rozmnażanie roślin pokojowych z sadzonek.

Tyg.	Język polski	Historia	Nauka o przyrodzie	Arytmetyka	Geometria
9	Czytanki: Światła zaduszne (68). Wiersz: Jan III (108). Ortografia: rz — sz. Gramatyka: orzeczenie zasadnicze.	Jan III Sobieski. Zwycięstwo pod Chocimem. Odsiecz Wiednia. 1683 — data do zapamiętania.	Ptaki: Niektóre ptaki zimujące i przelotne; dzięcioł, sikorka, kukułka, kaczka krzyżówka.	Utrwalenie metod rachunku pamięciowego. Zadania i przykłady praktyczne.	
10	Czytanki: Wiele pracy czeka nas (137). Ortografia: ż — sz. Gramatyka: orzeczenie zasadnicze. Wiersz: Defilada (52).	Wilanów. Ilustracje.	Obyczaje ptaków i związane z tym szczegóły budowy zewnętrznej.	Jak poprzednio.	
11	Czytanki: Wymowny dar (150). Najpiękniejszy pomnik (145). Ortografia: h — ch. Gramatyka: wyrazy określane i określające.	Sejm niemy. Rejtan, pierwszy rozbiór. 1772 — data do zapamiętania.	Ochrona ptaków.	Rysunek figury w pomniejszeniu (w skali 1 : 2, 1 : 3, 1 : 4 itp.).	

Rysunek	Zajęcia praktyczne	Śpiew	Ćwiczenia cielesne	Uwagi
Rys. z pamięci: dzięcioł. Rys. z wyobraźni: „Odlot ptaków". Rys. z natury: czapka żołnierska.	Chłopcy: Łopata do pieczenia chleba. Dziewczęta: Worek do ugniatania sera.	„Cześć ci i chwała" — pieśń na uroczystość Dnia Niepodległości. „Kto cię wołał, Legionisto". Cieniowanie pieśni. Trójdźwięk majorowy na IV stopniu gamy. Wprowadzenie półnuty, pauz. Takt $^4/_4$.	**Osnowa 3.** I. Zbiórka w dwuszeregu, zwroty w marszu, szachowa kolumna ćwiczebbna z trójek. II. Ćwiczenia kształtuj.: 1. koci grzbiet, 2. w przysiadzie podpartym wyprost nogi w bok (tylko dla chłopców), 3. kroki polki (dla dziewcząt), 4. skok wzwyż w miejscu. III. Zabawy: „Berek z pomocą", („Pomoc"). IV. Ćwiczenia kształtujące: 1. rąbanie drzewa, 2. w rozkroku z ramionami w bok skłony do nóg na przemian, 3. w klęku podpartym wymachy jednej ręki ku tyłowi z równoczesnym skrętem tułowia. V. Mocowanie dwójkami. VI. Gry: „Walka o piłkę". VII. Ćwiczenia koordynacyjne: z pomocą współćwiczącego siady na przemian na ziemię. VIII. Marsz dowolnym krokiem.	*Geografia:* W ciągu całego kursu pomiary długości rzek, linii kolejowych itp.; zaznaczanie na mapkach konturowych granic państw, większych miast, rozmieszczenia kopalin, ośrodków przemysłowych itp.

Tyg.	Język polski	Historia	Geografia	Arytmetyka	Geometria
12	Czytanki: Listy z morza (97). Ortografia: h — ch. Gramatyka: wyrazy określane i określające.	Komisja Edukacji Narodowej.	Na podstawie ćwiczeń na mapie danego województwa najważniejsze wiadomości o mapie: podziałka, kierunki, kompas.	Rysunek figury w powiększeniu (w skali 2 : 1, 3 : 1, 4 : 1 itp.).	
13	Czytanki: Popielnica z Okrągłego Borku (155). Ortografia: h — ch. Gramatyka: jak poprzednio.	Warszawa za Stanisława Augusta. Łazienki; obiady czwartkowe. Ilustracje.	Granice i obszar Polski. Najważniejsze formy terenowe, wykazane na mapie przy pomocy poziomic.	Kreślenie figur w danej skali (na papierze kratkowanym).	
14	Czytanki: Ojciec Edka (54). Ortografia: ą — om. Gramatyka: zdanie główne.	Początki przemysłu. Pawłów ks. Brzostowskiego.	Ogólny przegląd gór, wyżyn, nizin Polski; główne rzeki. Podział na województwa.	Jak poprzednio — zastosowanie praktyczne.	
15	Czytanki: Zapach siana (28). Wspólny trud (30). Ortografia: ą — om. Gramatyka: zdanie główne.	Sejm czteroletni i konstytucja 3 maja. 1791 — data do zapamiętania.	Wśród górników i hutników. Na rynku krakowskim.	Mierzenie długości wg planu w danej skali.	

Rysunek	Zajęcia praktyczne	Śpiew	Ćwiczenia cielesne	Uwagi
Rys. z natury: kompas. Projekt karmnika dla ptaków. Rys. z natury: karmnik dla ptaków. Rys. z pokazu: narzędzia górnicze.	Chłopcy: Roboty z drzewa: karmnik dla ptaków. Zapoznanie z łączeniem kawałków drzewa gwoździami lub kołkami (czopami). Dziewczęta: Roboty dziane: Czepki wełniane. Słupki i półsłupki.	„Gdy śliczna Panna Syna kołysała“ — kolęda. Przypomnienie znanych kolęd.	**Osnowa 4.** I. Zbiórka w dwuszeregu, marsz ze śpiewem. II. Ćwiczenia kształtujące: 1. w klęku krążenia ramion, 2. w siadzie skrzyżnym dwa wymachy rąk, 3. siad kuczny na zmianę z siadem płaskim, 4. pierwszy krok krakowiaka. III. Zabawa: „Labirynt“. IV. Ćwiczenia kształtujące: 1. w siadzie skrzyżnym z ramionami w krzyż skłony tułowia w dół, z równoczesnym wymachem ramion w bok, 2. w siadzie skrzyżnym skręty tułowia w bok z wybijaniem taktu rękoma o podłogę, 3. w klęku rozkrocznym skłony tułowia w bok z dotknięciem palcami podłogi. V. Ćwiczenia stosowane: „Powódź“. VI. Ćwiczenia koordynacyjne: „Walka kozłów“ (dla chłopców), „Kogucik“ (dla dziewcząt). VII. Marsz zwykły.	*Arytmetyka z geometrią:* Należy zwrócić uwagę na oswojenie się uczniów ze skalą. W tym celu program zaleca w szczególności ćwiczenia w odczytywaniu odległości wg planów w danej skali.

Tyg.	Język polski	Historia	Geografia	Arytmetyka	Geometria
16	Czytanki: W szałasie (36). Wiersz: Na połoninie (35). Ortografia: ę — em. Gramatyka: zdanie poboczne.	Drugi rozbiór; przysięga Kościuszki.	W chacie góralskiej na Podhalu. Wśród Hucułów. Wieś podolska.	Zdejmowanie planu pokoju (podwórza, zagrody) na papierze kratkowanym.	Trójkąt i wielokąt. Graniastosłup o podstawie wielokątnej. Prostopadłościan jako specjalny przypadek graniastosłupa prostego.
17	Czytanki: Co się tu działo (40). W Wilnie (46). Ortografia: ę — en. Gramatyka: zdanie poboczne.	Racławice — Bartosz Głowacki. Uniwersał połaniecki.	Życie Poleszuka. Po wsiach i zaściankach Wileńszczyzny. W Wilnie.	Jak poprzednio.	
18	Czytanki: Tomek Modroń w Warszawie (48). Do ostatka (59). Ortografia: ą — on. Gramatyka: zdanie poboczne.	Powstanie w Warszawie. Jan Kiliński.	W Warszawie — stolicy państwa. U Kurpiów i Księżaków.	Rozszerzenie piśmiennych sposobów wykonywania działań na dowolne liczby całkowite.	
19	Czytanki: Kneźno (63). Wiersz: Burza na morzu (66). Ortografia: jak poprzednio. Gramatyka: rzeczownik — liczby i przypadki.	Maciejowice. Trzeci rozbiór. 1795 — data do zapamiętania.	We wsi wielkopolskiej; w chacie kaszubskiej.	Jak wyżej — notowanie wpływów i wydatków (w rubrykach).	

Rysunek	Zajęcia praktyczne	Śpiew	Ćwiczenia cielesne	Uwagi
Rys. z pamięci lub wyobraźni: „chata góralska“.	Chłopcy: Karmnik dla ptaków. Dziewczęta: Czapki wełniane; rękawice o jednym palcu.	„Hej, wyjrzyjcie pacholicy“ — kujawiak. Charakterystyka kujawiaka.	**Osnowa 5.** I. Zbiórka w dwuszeregu, marsz gimnastyczny. II. Zabawa: „Poczta“. III. Ćwiczenia kształtujące: 1. w siadzie rozkrocznym dwójkami w oparciu plecami o współćwiczącego i chwytem za ręce, unoszenie ramion w bok i wzwyż, 2. siad płaski na zmianę z siadem rozkrocznym (tylko dla chłopców), dla dziewcząt siad płaski na zmianę z kucznym, 3. kroki krakowiaka, 4. niedźwiedź. IV. Gry: „Wyścig piłek w rzędach dołem“. V. Ćwiczenia stosowane: „Koszenie trawy“, mocowanie się dwójkami. VI. Ćwiczenia koordynacyjne: przejście po równoważni z podrzucaniem piłeczek. VII. Marsz ze śpiewem.	*Historia:* Odpowiedni fragment Uniwersału połanieckiego powinno się odczytać. W materiale kursu B można uwzględnić urywki ze źródeł jako zilustrowanie i uzupełnienie materiału historycznego. Program tutaj przewiduje: przysięgę Kościuszki i wybrane zwrotki pieśni: „Jeszcze Polska nie zginęła“.
Rys. z natury: przedmiot o kształcie graniastosłupa.				
Rys. z wyobraźni: wigilia.				
Rys. perspektyw. z pamięci: tor kolejowy.				

Tyg.	Język polski	Historia	Geografia	Arytmetyka	Geometria
20	Czytanki: W góry, w góry, miły bracie... (67). Ortografia: Końcówki przymiotników. Gramatyka: rzeczownik — liczby i przypadki.	Legiony Dąbrowskiego we Włoszech.	*Przegląd mapy Europy.* Podróż do Z. S. S. R. Z Gdyni do Leningradu. Krajobraz: pola uprawne, stepy.	Związki między liczbami występującymi w działaniach.	Mierzenie objętości przy pomocy menzurki. Metryczny układ jednostek sześciennych (litr).
21	Czytanki: Na wojence dalekiej (111). Królowo Korony Polskiej (74). Ortografia: końcówki przymiotników. Gramatyka: przymiotnik — rodzaje i liczby.	Utworzenie Księstwa Warszawskiego. 1807 — data do zapamiętania.	Wielkie zamierzenia rolne i przemysłowe w Z. S. S. R. Przez Syberię (mrozy, bogactwa naturalne). Władywostok. Polacy w Sowietach.	Działania na wyrażeniach dwumianowanych z zamiennikiem 100 (m — cm).	
22	Lektura: Koncert Jankiela (160). Czytanki: Jeden dzień w Hakone (77). Ortografia: cząstki wyrazów — ski — dzki — cki. Gramatyka: przymiotnik — rodzaje, liczby, stopnie.	Wyprawa na Moskwę. Śmierć ks. Józefa.	Kształt ziemi; globus. Z Władywostoku do Japonii.	Jak poprzednio z zamiennikiem 1000 (m — mm).	
23	Lektura: Legenda o polskiej koronie (164). Czytanki: Pamiętnik Chinki. (81). Ortografia: stwo — dztwo — ctwo. Gramatyka: jak poprzednio.	Liceum Krzemienieckie. Dalsze zakładanie fabryk (Żyrardów).	Japonia — kraj tysiąca wysp; trzęsienie ziemi; wulkany. Podróż przez Chiny — kraj ryżu i wielkich rzek.	Jak poprzednio — stosowanie praktyczne. Kupno, sprzedaż, książeczki oszczędnościowe.	

Rysunek	Zajęcia praktyczne	Śpiew	Ćwiczenia cielesne	Uwagi
Rys. z wyobraźni: projekt dekoracji na dzień imienin Pana Prezydenta.	Chłopcy: Karmnik dla ptaków; malowanie na kolor ochronny.	Takt $^3/_4$.	**Osnowa 6.**	Dla kl. IV — pieśni wzięto ze śpiewnika Hławiczki, Rybickiego i Wysockiego:
Rys. z pokazu: sanie.	Dziewczęta: Rękawice o jednym palcu.	„Hej, z góry" — mazur.	I. Zbiórka w dwuszeregu, marsz z zaznaczeniem kroku.	„Leć pieśni w dal".
Rys. z natury: talerz.		Charakterystyka mazura.	II. Zabawa: „Czaty".	
Rys. dowolny.		Trójdźwięk na III stopniu gamy majorowej.	III. Ćwiczenia kształtujące: 1. rower, 2. krakowiak, 3. wyścig piłek w rzędach górą, 4. w klęku podpartym wyrzuty jednej nogi w bok (tylko dla chłopców), 5. słoń, 6. w postawie stojącej skręty tułowia w bok z wyrzutem ramion w bok.	
		Próby śpiewania z nut łatwych fragmentów pieśni w tonacji C major.	IV. Gry: „Wyścig piłek w kole".	
			V. Ćwiczenia stosowane: „Wyścig duchów".	
			VI. Ćwiczenia koordynacyjne: podskoki na jednej nodze z podrzucaniem i chwytaniem piłeczki.	
			VII. Marsz ze śpiewem.	

Tyg.	Język polski	Historia	Geografia	Arytmetyka	Geometria
24	Czytanki: Wielkie dzieło (114). Ślad stopy polskiej (84). Ortografia: cząstka szy. Gramatyka: czasownik — liczby i czasy.	Wizerunek duchowy Staszica, jego zasługi dla kraju.	Z Szanghaju do Australii; hodowla owiec. Z Australii do Indii: w dżunglach nad Gangesem; u stóp Himalajów.	Wprowadzenie ułamków na konkretach.	Obliczanie objętości prostopadłościanu.
25	Czytanki: Obrazki z Bengalu. (89). Ortografia: cząstka szy. Gramatyka: czasownik — rozróżnianie czasów.	Wojsko i skarb w Królestwie Polskim. Noc listopadowa.	Z Indii do Anglii: Wielka Brytania; położenie wyspowe; potęga przemysłowa i handlowa. Londyn — największy port i największe miasto Europy.	Obliczanie ułamka danej wielkości (na prostych przykładach).	
26	Czytanki: W Londynie (92). Ortografia: i—j. Gramatyka: czasy.	Bitwa pod Grochowem. Olszynka — ilustracja.	Powtórzenie kursu z geografii.	Upraszczanie ułamka (cechy podzielności przez 2, 5 i 3 bez uzasadniania).	

Rysunek	Zajęcia praktyczne	Śpiew	Ćwiczenia cielesne	Uwagi
Rys. z natury przedmiotu o kształtach prostopadłościanu. Rys. z pamięci: owca. Rys. z pokazu: żołnierz z czasów 1830 r.	Chłopcy: Roboty ze słomy. Wycieraczki — plecionka. Dziewczęta: Szycie. Poszewka na poduszkę (z półpłótna). Zastosowanie ściegu obrębkowego i szwu podwójnego odwracanego.	„Warszawianka." Próby śpiewania z nut łatwych fragmentów pieśni w tonacji C major. Konieczne wyjaśnienia znaków muzycznych.	**Osnowa 7.** I. Zbiórka w dwuszeregu, marsz zwykły i na palcach. II. Zabawy: „Berek z przysiadem" (dla dziewcząt „Berek z pomocą"). III. Ćwiczenia kształtujące: 1. wyścig piłek dołem, 2. w klęku rozkrocznym skłony tułowia w bok z pomocą ramienia, 3. łańcuch strażacki. IV. Ćwiczenia stosowane: 1. „Bombardowanie", 2. skok przez skrzynię lub kozła. V. Gry: „Kto prędzej dokoła". VI. Ćwiczenia kształtujące: 1. w postawie stojącej unoszenie ramion w bok, 2. w przysiadzie podpartym wyprosty jednej nogi w bok, 3. „szycie", 4. krakowiak. VII. Ćwiczenia koordynacyjne: przechodzenie po równoważni na wysokości połowy uda. VIII. Marsz ze śpiewem.	*Ćwiczenia cielesne:* Zwrócić szczególną uwagę na ćwiczenia z utrzymywaniem woreczków na głowie, jako ćwiczenia przyuczające do opanowania należytej postawy.

Tyg.	Język polski	Historia	Nauka o przyrodzie	Arytmetyka	Geometria
27	Czytanki: Bohater o kuli (119). Ortografia: i—j. Gramatyka: przyimek.	Iganie (Prądzyński). Emilia Plater. Upadek powstania.	Owady szkodniki. Przykład dowolnie wybrany zależnie od danej miejscowości (barczatka sosnówka, białka wierzbówka).	Dodawanie i odejmowanie ułamków o jednakowych mianownikach.	Obliczanie objętości graniastosłupa (bez uzasadnienia).
28	Czytanki: List Stefana do Jana (122). Ortografia: i—j. Gramatyka: spójnik.	Obrazek z walk powstańczych 1863 r. 1863 — data do zapamiętania.	Mrówki. Ustrój roju; rola mrówki w lesie.	Mnożenie ułamka przez liczbę całkowitą.	
29	Czytanki: Po 120 latach (125). Gorące serca (126). Ortografia: litery pojedyncze i podwójne. Gramatyka: wykrzyknik.	Wymarsz pierwszej kadrowej. 6. VIII. 1914 — data do zapamiętania.	Przyloty ptaków. Gnieżdżenie się ptaków.	Dodawanie i odejmowanie ułamków o różnych mianownikach.	
30	Czytanki: Kto ta wie, co jesce z Józka bedzie (132). Ortografia: litery pojedyncze i podwójne. Gramatyka: powtórzenie o nieodmiennych częściach mowy.	Józef Piłsudski — naczelnikiem odrodzonego Państwa. 1918 — data do zapamiętania.	Jak rośliny przetrwały zimę. Pąki i ich rozwój.	Procent jako ułamek o mianowniku 100.	

Rysunek	Zajęcia praktyczne	Śpiew	Ćwiczenia cielesne	Uwagi
Rys. z pamięci: sosna.	Chłopcy: Szycie wycieraczek. Dziewczęta: Poszewka na poduszkę. Robienie dziurek.	„Marsz żuawów", pieśń powst. 1863 r. Wprawa w śpiewie z nut. „Kotek" — Moniuszki. Takt $^3/_8$.	**Osnowa 8.** I. Zbiórka w marszu i zwroty w marszu. Szachowa kolumna ćwiczebna z czwórek. II. Zabawy: „Taniec pajaców". III. Ćwiczenia kształtujące: 1. w postawie stojącej akcentowanie palcami rąk o uda, biodra i barki, 2. z postawy rozkrocznej stojąc uginanie jednej nogi, 3. wyrzut nogi w górę na wysokość wyciągniętego ramienia (tylko dla chłopców). IV. Gry: „Natarcie", „Wybijanka". V. Ćwiczenia kształtujące: 1. „wiosłowanie", 2. w postawie rozkrocznej stojąc z ramionami w bok skłony na jedną z nóg, 3. skręty szyi i skłony głowy. VI. Ćwiczenia stosowane: 1. walka o linę (tylko dla chłopców), 2. skok w dal w formie ścisłej z ograniczonym rozbiegiem oraz określonym miejscem odbicia i doskokiem. VII. Ćwiczenia koordynacyjne: 1. stanie na jednej nodze z ramionami w bok, utrudnione zamknięciem oczu, 2. zwroty w miejscu w zależności od sygnału.	*Język polski:* Program zaleca zwrócić szczególną uwagę na tematy, związane z obroną Państwa oraz podkreślać rolę armii w życiu państwowym.
Rys. z natury: pudełko w formie graniastosłupa.				
Projekt pisanki.				
Rys. z wyobraźni: „Legionista".				

Tyg.	Język polski	Historia	Nauka o przyrodzie	Arytmetyka	Geometria
31	Czytanki: Wspomnienia (4) Ortografia: przenoszenie wyrazów. Gramatyka: odróżnianie wyrazów odmiennych i nieodmiennych.	*Wiadomości obywatelskie.* Organizacja władzy w Państwie: prezydent, rząd, sejm i senat.	Rozwój bylin i ich kwitnienie (przykład dowolny — zawilec, konwalia, kosaciec). Hodowla: kiełkowanie na wodzie.	Obliczanie procentu danej wielkości.	Praktyczne obliczanie pojemności różnych przedmiotów.
32	Czytanki: Koło przyjaciół biblioteki w naszej szkole (172) Wiersz: Rocznica (110) Ortografia: przenoszenie wyrazów. Gramatyka: jak poprzednio.	Pojęcia: obywatel, obywatelstwo. Równość obowiązków i praw. Rodzaje obowiązków.	Budowa nasienia, kiełkowanie; budowa i rola korzenia. Omówić na przykładzie kiełkujących roślin. Doświadczenia.	Obliczanie oprocentowania pieniędzy za okres pełnych miesięcy.	
33	Czytanki: Budujmy dom ludowy (175). Ortografia: znaki przestankowe w zdaniu rozwiniętym. Gramatyka: wyrazy odmienne i nieodmienne.	Podatki na potrzeby Państwa. Kto je płaci i w jaki sposób; odwołania. Monopole i cła. Uwzględnić środowisko.	Gleba, rodzaje i składniki gleby. Wyjaławianie się gleby i jej nawożenie.	Prawnie dopuszczalna stopa procentowa.	
34	Czytanki: Przędza Matki Boskiej (433). Ortografia: znaki przestankowe. Gramatyka: jak poprzednio.	Prawa obywateli: wolność osobista, wolność słowa, ochrona mienia, prawo do właściwego sądu. Policja, straż pożarna.	Znaczenie mechanicznej uprawy gleby dla pomyślnego wzrostu roślin.	Praktyczne przykłady obliczania procentu.	

Rysunek	Zajęcia praktyczne	Śpiew	Ćwiczenia cielesne	Uwagi
Projekt afisza na dzień 3. V.	Chłopcy: Roboty z witek brzozowych — miotły. Dziewczęta: Prosta sukienka dziecięca (z kretonu). Ścieg za igłą, szew pojedynczy.	„Witaj, majowa jutrzenko", „Do czynu" — pieśń o Marszałku Józefie Piłsudskim. Śpiewanie z nut.	**Osnowa 9.** I. Zbiórka w dwuszeregu. Marsz z kryciem i równaniem. II. Zabawa: „Ułani". III. Ćwiczenia kształtujące: 1. ruchy pływackie rąk, 2. w klęku rozkrocznym krążenia ramion w skurczu, 3. w leżeniu tyłem naprzemianstronne unoszenie nóg (tylko dla chłopców), 4. w postawie rozkrocznej stojąc zataczanie kół nogą. IV. Gry: Sadzenie ziemniaków. V. Ćwiczenia kształtujące: 1. w siadzie rozkrocznym skłony tułowia w przód z dotknięciem palcami stóp (tylko dla chłopców), 2. w siadzie skrzyżnym skręty tułowia z wybijaniem taktu rękami o ziemię, 3. indywidualne krążenia głowy, 4. w siadzie skrzyżnym z ramionami w bok skłony tułowia w bok. VI. Gra drużynowa: „Kwadrant".	*Rysunek:* Program mówi, aby okolicznościowo i w miarę możności zwracać uwagę na wartości artystyczne miejscowych lub okolicznych zabytków architektonicznych i okazów sztuki, zwłaszcza ludowej.
Projekt dekoracji szkoły na dzień 12. V.				
Rys. z pokazu: flaga o barwach narodowych.				
Rys. z natury: korytarz — w ujęciu perspektyw.				

Tyg.	Język polski	Historia	Nauka o przyrodzie	Arytmetyka	Geometria
35	Czytanki: Myśl o zwycięstwie (152). Ortografia: znaki przestankowe. Gramatyka: powtórzenie materiału.	Popieranie przez Państwo dobrobytu ludności, wpływ na kulturę materialną i duchową.	Warstwy przepuszczalne i nieprzepuszczalne; parowanie wody z gleby w zależności od temperatury.	Praktyczne obliczania procentowe.	Powtórzenie.
36	Czytanki: Muzyka lasu (116) Ortografia: znaki przestankowe. Gramatyka: powtórzenie.	Ugruntowanie wiadomości obywatelskich.	Parowanie wody w ogóle w temperaturze 0^0 i 100^0. Rosa, deszcz, grad.	Jak poprzednio.	
37	Czytanki: Na Karolczynym weselu (32) Ortografia i gramatyka — powtórzenie.	Powtórzenie kursu.	Burze, pioruny, gromnik.	Powtórzenie kursu.	
38	Wiersz: Na ziemskim globie (73).	Powtórzenie kursu.	Powtórzenie kursu.	Powtórzenie kursu.	

Rysunek	Zajęcia praktyczne	Śpiew	Ćwiczenia cielesne	Uwagi
Rys. z pamięci: studnia.	Chłopcy: Miotły. Dziewczęta: Sukienka. Marszczenie, wykonanie pętelki, przyszycie guzika.	Utrwalenie cenniejszych pieśni, poznanych w roku bieżącym, a łącznie z nimi — wiadomości teoretycznych.	**Lekcja złożona z gier i zabaw.** I. Zbiórka w marszu, marsz. II. Zabawy i gry: 1. Poczta, 2. Bombardowanie, 3. Przewróć — postaw, 4. Gorąca kula, 5. Podrywka rzucana, 6. Gapa, 7. Marsz ze śpiewem.	*Śpiew:* W nauczaniu śpiewu program zwraca uwagę na rozśpiewanie dzieci; jednym z warunków będzie tutaj śpiewanie od czasu do czasu na wolnym powietrzu.
Rys. perspektyw. z natury: ulica we wsi.			**Lekcja złożona z gier i zabaw.** (tylko dla dziewcząt) 1. Marsz ze śpiewem, 2. Murarz, 3. Karuzela, 4. Zbijany w kole, 5. Szczur, 6. Labirynt.	
Rys. dowolny z wyobraźni.				
Rys. dowolny z pamięci.				

Wyjaśnienie

Do Rozkładu niniejszego wiersze i czytanki dobierano z podręcznika St. Więcka: Czytanki i Ćwiczenia — podręcznik do nauki języka polskiego dla IV kl. szkół powszechnych I stopnia kurs B, zatwierdzonego przez M. W. R. i O. P.

06172 01/12

08177

Nowość! L. skł. 28-SP.

TABLICE Z FIGURAMI LICZBOWYMI

opracowane zgodnie z programem nauki z poczwórnymi symbolami **kolorowymi**, co podnosi czynnik zainteresowania oraz pozwala dzieciom łatwiej przyswoić i utrwalić pojęcie danej cyfry. Polecone przez Ministerstwo W. R. i O. P. jako pomoc naukowa „konieczna" (Dz. Urz. M. W. R. i O. P. Nr 6 z dnia 10. VI. 1937 r.).

Cały komplet składa się z 10 tablic rozmiaru 50 × 70 cm.

Cena za komplet (10 tablic) zł 7,—. **Cena za poszczególny egzemplarz zł —,80.**

TARCZE ZEGAROWE

Z RUCHOMYMI WSKAZÓWKAMI

na kartonie, uwzględniające sekundy, minuty, kwadranse oraz godziny 13, 14, 15 itd. Na tarczy cyfry rzymskie i arabskie. Rozstawiając pod kierunkiem nauczyciela odpowiednio wskazówki tarczy, uczeń szybko zdobędzie umiejętność oznaczania czasu według zegara. Polecone przez Ministerstwo W. R. i O. P. dla szkół powszechnych jako pomoc naukowa „konieczna" (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr 6 z dnia 10. VI. 1937 r. — Okólnik Nr 50 z dnia 21. V. 1937 r.).

L. skł. 165-SP. — format 40 × 40 cm — cena za egz. zł —,50.

L. skł. 440-SP. — format 23 × 25 cm — cena za egz. zł —,20.